

DISSERTATIO JURIDICA
DE

*Lat. VIII.
CXVI.
21 32*

TESTAMENTO
TEMPORE PE
STIS CONDITO

QVAM

ILL: JURISCONSULTORVM ORDINIS CONSENSV
AD DIEM VII. NOV. A. M DCC XXXIII.

PRAESIDE

GOTTLIEB STVRMIO

PH. ET J. V. D.

IN AVDITORIO JURIDICO
SVBMITTIT

AVCTOR ET RESPONDENS

JOANNES AVGVSTVS WEINLIGIVS
DRESD.

VITEMBERGAE
LITERIS SCHLOMACHIANIS

Vactus tandem sum, quam in vobis diu iam habui occasio-
nem, Terum Vir Praenobis Amplius: Consultus: Satis: ac Fau-
or in aeternum laudis Praefes huius dissertationis grauis sine,
publice colloqui, quo sane colloquio quid iurandis, quid acceptis
mihi euenire potuisset, haud video. At enim vero, maxime etiam
meo, quod talis non sum, qualem ingenii tui deservitas desiderat, et
si T. D. S. pro excoelesti T. V. eruditione et doctrina contingere debu-
isset dissertationis. Interim solatium haud equiuum mihi maxima,
ua vales humanitate adfert, quae res paruas et viliores proteru eru-
ditia correctione dignati consuevit. Qua de causa abs Te, Vir praenobis:
huius disfert: grauis: peto, ut leuissima mea benigne au-
as dubia, eaq. responsione doctissima discutias. Quod mea
in partium est, non dero, sine loci temporisq. exceptione meam
T. D. S. obseruantiam reuerentiamq. latius testari.

Hinc Te V. Qui nobilior: Satis: ac amice honorat: atq. ex-
p. huius disfert: dignos: me officii ratio salutare iubet. Multa
ne diligentia atq. industria dissertatio tua elaborata est, unde fit, ut
sciam, nam eruditionem an venustatem dicendi magis miter?
T. V. autem voluntate caritia in me et singulari amore quid di-
me. Qui tanti T. D. S. visus sum, ut mihi inter alios multos amicos
maiores opponeretur minus demandares. Ego quidem is non sum, qui
sepe metiri modulo nesciat, suaq. tenuitatis oblitus sit. Delectat
men hic pietatis tuae error, qui potera nobis tribuere suffragia, quam in vobis
genii et meritorum insidere queat. Quamplurimum T. D. S. de hoc proliquo ami-
cie documento in me debere confiteor, eaq. magis me tibi officium censo
illud uberiq. largiusq. exundat.

VIRO
AMPLISSIMO CONSULTISSIMO
ATQVE DOCTISSIMO

CHRISTIANO
WEINLIGIO

INSPECTORI REDITVVM QVI
EX ANNONA ET FVNDIS PROVENIVNT

DIGNISSIMO

DRESDAE IN SAXONVM METROPOLI
HODIERNA ARCHIGRAMMATEO
CELEBERRIMO

PATRI SVO LONGE LAVDATISSIMO

QVALEM QVALEM HVNCCE INGENII FOETVM
TESTIFICANDI HONORIS ÆQVE AC PIETATIS ERGO
DICAT ET CONSECRAT

OBEDIENTISSIMVS FILIVS

JOANNES AVGVSTVS WEINLIGIVS

VIR
AMPLISSIME CON
SVLTISSIME ATQVE DO
CTISSIME

PARENS OMNI OBSEQUII CVL
TV PROSEQUENDE

Nihil, Ausonio teste, pejus, nihil
imprudentius terra alit in-
grato homine. Adeoque TIBI,
VIR CONSULTISSIME, Parens ad
urnam usque magnopere Deveneran-
de, ne turpissimum illud vitium incur-
re

tere videar, ^{te}decentissimas pro insignis in
me collatis beneficiis, per solvere consti-
tui gratias, atque una quibus par est,
precibus obnixè & submisse Te orare
& abs Te contendere, ut porro rebus
meis favere non dedigneris. Maximis
quidem & nunquam intermorituris
Tuis in S. P. Q. Dresdensem meritis,
quæ Domi forisque omnium laudibus
celebrantur parum forte gratiæ refer-
re videbor, quando hoc tempore in con-
spectum Tuum, oppido venerabilem,
prodire, tenuemque hanc Tibi Dissert-
tationem offerre sustineo. Ast enim ve-
ro, id a Te, Vir Consultissime, Parens
summo opere colende, maxime flagito,
ut benigno vultu accipias hoc mei in
Te obsequii ac declarandæ pietatis qua-
lecunque monumentum. Ita enim Immor-
tale

Ne ²¹ tale Numen suppelix obtestor: ut Tuam
felicitem Tibi augeat quotidie & cu-
mulet, valetudinem concedat vegetam
& firmam, Consiliis successus largia-
tur ultra vota prosperos, atque florem
Familiae nostrae omni temporum statu
tueatur. Id quod omni pietate sum-
maque animi contentione precatur

CONSULTISSIMI AMPLISSIMI
QVE NOMINIS TVI

Vittembergæ

d. VII. Nov.

1733.

Studiofissimus Filius

JOANNES AVGVSTVS WEINLIGIVS

Q. D. B. V.

§. I.

VS Romanum multis laborat subtilitatibus, quod cuique illud inspicienti patet, & cuius rei ratio ex penitiori reipublicæ Romanæ habitu cognosci potest. Scilicet patricii, qui dominatum in populum affectabant, condebant formulas so-

Jus R. nimirum subtile est.

lennes, legis actiones, actusque legitimos, eosque, ne evulgarentur, magno studio curabant. *Heinecc. Antiq. Rom. Prooem. §. 6.* Hinc quisque prudentum deplorat Germaniæ nostræ statum, quem introductio juris Romani in foris nostris mirum in modum afflixit, imprimis cum juris Canonici placita jamjam in foris dominatum indepta essent, ut jura patria oblivione fere obducta sint, adeo, ut juris multitudine & varietate laboremus. Videas quæso *Gribnerum* quoque, in *Dissertati-*

tionem de incertitudine juris, qui de juris incertitudine querelas movet. Hinc etiam nemini mirum erit, quod Germani propter morum simplicitatem, apud quos plus valebant boni mores, quam leges, abhorrebant a juris Romani tricis. Exempli loco est saevitia post cladem Q. Vari in linguas Advocatorum Romanorum, quos in castris secum trahebat Quintilius tanquam milites togatos: *Flor. L. 4. c. 12. §. 37.* Interim tamen quia peregrina Germani semper magis sectantur quam propria, & jus Canonicum pro superstitione priorum temporum nimium placebat & tam in decreto quam decretalibus multae reperiuntur leges civiles canonisatae (a) jus etiam Romanum tam altas egit radices, ut operam perdat & oleum qui hoc jus ex Germanorum finibus eliminare conatur. Quodquod vero evolvas juris Romani caput ubivis subtilia invenies. Ordinatio testamentorum in primis maximis involuta est subtilitatibus (b) En!

(a) Distinguit B. Bergerus in praef. ad LL. obft. qu. 4. inter LL. Canonisatas & regiftratas, illarumque catalogum exhibet.

(b) Quanquam viris eruditissimis & magni nominis per seculum & ultra opinio haesit, quod testamentorum solennitates ab ovo, ut ajunt, repetendae sint, & recurrendum ad tempora priorum testamentorum in comitiis propositorum. Nuperrime tamen post *Vinnium in Comment. ad Inst. L. 2. Tit. 10.* non nemo huic opinioni dicam scripsit. Et quamvis non admodum modeste egerit cum viris doctissimis, qui ab eo dissentiunt, tamen modeste nos eorum defensionem, ad eruendas veritates, suscipiamus.

„Obj. A.

En! ex quo capite prudentiæ legislatoriæ, nisi respicias
ad

„Obj. A. Primo credit Clarissimus Dominus dissentiens ge-
„nuinam rationem, cur testamenta publice coram po-
„pulo sint condita, hanc fuisse, ut valor eis conciliaretur
„a populo, quia neque juris naturalis, neque tunc tem-
„poris, positivi fuissent, & deinde rejicit *Bynckersboeckii*
„opinionem *L. 2. obs. c. 2.* propositam, variis ex rationi-
„bus, ut mox videbimus.

Obj. I. Negamus ante omnia testamenta non juris natura- *Testamenta*
lis esse; quid enim naturalius excogitari potest, quam *sunt J. N. Lis.*
ut id, quod quis post mortem velit, scriptis vel oretenus
exponat, dum vivit. Largimur facile J. N. ignorare
solemnitatum multitudinem, sed de ipsa re sermo est. Pu-
tant quidem illi, qui cum dissentiente faciunt, ideo te-
standi jus alienum a simplicitate J. N. esse, quia Domi-
nus dum vivit, nil transferat, post mortem autem non
amplius sit dominus. Licet enim non ipsa hereditas
transferatur, transfertur tamen jus hereditatem vindici-
candi, datque defunctus in testamento heredi jus, ut po-
rior sit eo, qui nullum jus habet, traditio enim ad trans-
ferenda rerum dominia non est de J. N. necessaria;
Deinde instant: sed deficit ratione heredis acceptatio,
sed hæc non est necessaria, ut statim fiat, sufficit quod
post mortem acceptandi voluntatem exponat heres he-
reditatem adeundo.

Obj. II. Negamus, quod tunc temporis, ubi scilicet testa-
menta in Comitibus fierent, non fuerint juris positivi.

a) Qui fieri enim potuisset, quæso, ut lex Romana actui
cuidam, ut h. l. testamentorum factioni, certas præferi-
bere potuisset solemnitates, ita tamen, ut actus non factus sit
juris positivi? Eo enim ipso dum lex introducit actum
certis solemnitatibus, ut hoc loco, fit actus juris positivi.

A 3

β) De-

ad statum Romanum, defendes. Primum: quod familia

Cur Germani testamenta non haberint.

β) Deinde quis nescit apud omnes gentes testamentorum usum fuisse frequentissimum, uti late testatur *Vinn. c. l.* & apud omnes gentes peraeque testamentorum usus floruisse; quis igitur credat, Romanos, qui ex variis elementis quasi congregati in unum corpus coaluerint. *Flor. L. i. c. 1. §. 9. 10.* mores suos pristinos, & testamentorum usum deseruisse? Potius quilibet pro more suae gentis ab initio testamenta condidit, qui mores deinde tacitae legis instar valuerunt. Sunt equidem haud pauci, qui testamentorum usum inter gentes in dubium vocant, sed sine sufficiente fundamento. Provocant ad Germanos, quorum simplicitas testamenta non admisit. Sed haec abhorrentia provenit potius ex nimio domesticarum rerum neglectu, quam ex odio testamentorum. Accedit quod propter inopiam testamenta ignorarent, nil enim habebant, quod in illis relinquerent. Ab initio illis nil erat proprii, vid. *Jul. Caf. de Bell. Gall. L. 6. c. 22.* vel saltem per annos res domesticas mutabant *T. M. G. c. 26.* & superioribus temporibus res proprias non curabant, sed desides erant, bellis, venationibus & commensationibus oblectabantur *Tac. c. l. c. 25.* Nec aliquid proficiunt, qui Ebraeos objiciunt; inter hos enim testamentorum usus saltem prohibitus videtur ratione immobilium neutiquam ratione mobilium, & immobilium prohibitio pro fundamento habebat a) aequalitatem bonorum immobilium, b) ut perpetuetur stirpis cujuslibet memoria inter Judaeos, *Num. XXVII. §. 8. seqq. junct. Deut. XXI. §. 16. Sir. XXXIII. §. 24. 2. Reg. XX.* Et aequalitas bonorum olim & inter alias gentes testamentorum frequentiam refrænavit. γ) Tandem ipsè dissentiens fatetur, quod statim primis temporibus Romanorum testamenti factio in usu fuerit, teste *Pluracibo*

milia seu hæreditas fuerit res mancipi, quod ea de cau-
sa

in Romulo, ubi Anci Marci temporibus dives quidam meretricem moriens heredem scripserat.

„Obj. B. Nullo quoque modo refellitur Bynckershoek alii-
„que, qui statuuut, ideo in comitiis facta esse testamen-
„ta, ut legi, quæ ad successionem vocasset agnatos, dero-
„garetur a populo in comitiis; 1) quod per LL. XII. Tabb.
„agnatorum successio demum sit introduc-ta *pr. 7. de le-
„git. agn. success. post. 2)* & post has LL. Tabb. XII. antiqua te-
„standi in comitiis consuetudo evanuerit.

Obf. III. Credibile est LL. XII. Tabb. nil novi introdu-
xisse, sed saltem quid usu olim obtinuerit in memoriam
revocasse. Successio enim ab intestato atque proximio-
rum apud omnes gentes peræque custodiebatur; ita
multis exemplis docente *Bodino de Rep. Lib. 6. c. 5.* &
sacra pagina ipsa, in locis supra *obs. 2.* excitatis, de hujus
rei veritate fidem facit, quis autem credit in hac Roma-
norum, ex variis gentibus colluvie, non idem in usu fu-
isse? Imo jam ante Romam conditam apud Albanos de
agnatorum successione disceptatum est, quare Romano-
rum conditores periculo mortis exponebantur, nisi, uti
fabulosa vetustas refert, & amnis & lupa a Deo quasi
commota, eos conservasset, *vid. Justin. L. 43. c. 2.* Et
si vel maxime non ita stricte de agnatis res possit expo-
ni, sufficit, quod per testamenta excluderentur heredes ab
intestato, quos omnino non nisi lex nova, in comitiis
ferenda, præcludere poterat. Accedit quod, quia regi-
bus expulsis, eorum etiam ejicerentur leges; & e Græ-
cia novæ repeterentur, inprimisve Lycurgi, quæ succes-
sionem ab intestato restrictam habebant ad agnatos *Plu-
tarch. in Solon.* ob odium regum, in LL. deinde posteri-
ori-

sa per æs & libram testamenta condi debeant: cur septem testes requirantur, scilicet, qui repræsentarent totum populum Romanum, (c) postquam testamenta in cõmitiis

oribus XII. Tabb. saltim mentio, hujus rei quasi aucto-
rum, facta sit. Nec adeo credibile est, quod tamen
dissentiens ut rem certam opponit, antiquum testandi ri-
tum statim post XII. Tabb. desisse. Sanctio Legum
harum nota est: *Pater familias uti legasset super pecunie
tuteleve rei sue ita jus esto.* Quis autem exinde conclu-
dat, ergo post hanc legem sine omnibus solennitatibus
testamenta facta sunt? Quis est, qui nescit *l. 35. pr. C. de
inoff. test.* quæ satis superque hanc inconcinnam opini-
onem refellit. Multo minus probabile est, quod Roma-
mani, adeo solennibus dediti, per tam longum tempus,
scilicet usque dum patricii per æs & libram testandi mo-
rem introduxerint, absque omnibus solennitatibus testa-
menta condidissent, & deinde statim a patriciis jugum
sibi imponere passi sint. Et licet regibus pulsus eorum
quoque leges exspiraverint, de solennitatibus autem & lu-
dis idem dici non potest. §. 5. *J. de J. N. G. & C. Eutrop.
L. 1. c. 2. & 5.* Imo de LL. Regum res non sine limitatione
vera est, per ea, quæ habet *Dionys. Halic. L. 2. c. 4. add. L. 2.
π. de mori. inf.* Sed, inquis, conceditne plane nullam liber-
tatem Lex XII. Tabb? Respondeo, omnino, quam vide
apud *Ulp. Frag. XI. 14.* his LL. legatorum quoque libertas
introducenda videtur *L. 120. π. de V. S.*

*Regibus ex-
pulsis earum
LL. non des-
erunt omnes.*

(c) Monstra hæc esse ad ferit supra laudatus dissentiens, & mi-
ratur à tot eruditis ea concoqui potuisse. Negat scilicet
quod testes in testamento originem debeant divisioni ser-
vii Tullii, qui populum in V. classes diviserat & duo falsa
exinde deducit.

„Pri-

mitiis calatis condere in desuetudinem abierit. Porro
 nec

B

„Primo falsissimum esse putat, quod testamenta nostra
 „sint imitamenta testamentorum per æs & libram, & quod
 „septem testes ostendant septem personas in istis olim
 „adhibendas. Secundo quod V. testes in testamento per
 „æs & libram priscum testandi ritum & P. R. in comitiis
 „comparentem repræsentaverint. Sed an hæc falsa sint, imo falsissima, lustrabimus. Primum
 „falsum putatium sequentibus probat. 1) Quia si repræ-
 „sentarent septem testes personas istas, quæ adhibeban-
 „tur in testamento per æs & libram, non septem, sed octo
 „testes adhibendi essent, quia præter V. testes, libri pens,
 „familiæ emptor & antestatus adhibitus fuisset, qui plane
 „alius esset ac libripens, ut demonstrat *Heinecc. Aut. Rom.*
 „*Lib. 1. Tit. 12. §. 7.* 2) Numerus septenarius testium non
 „esset ex J. Civil. sed ex Jure Prætorio §. 2. & 3. *de te-*
 „*stam. ord.* igitur operam perdant, qui ex antiquo per æs
 „& libram testandi modo eos derivarent. 3) Denique in
 „aliis quoque negotiis, quæ cum testamento per æs & li-
 „bram nihil habeant commercii, numerus testium septen-
 „narius fuerit solennis v. g. in Emancipationibus *Gaj. L.*
 „*1. 7. Tit. 6. §. 3.* in Divoritiis *l. 9. ff. de divorc. & repud.*
 „hinc a Romanis ex singulari ratione in plerisque nego-
 „tiis & actibus solennibus fuisset introductus.
 „Obf. I. Etsi prima ratio, pro adstruendo primo falso & abfur-
 „do, ab initio gravissima videbatur, postea tamen levissi-
 „mam esse observavi. Concedimus Antestatum interdum
 „fuisse separatam personam a testibus ut & a libripende,
 „id quod præter observata ab *Heinecc. c. li. probat* vel
 „unicus locus *Gaj. L. 1. 7. Tit. 6. §. 3.* Sed an in testa-
 „mentis sit adhibitus & quis nam fuerit, satis dubium.
 „Non satis mirari possum, cur si octo personas adhibuerint
 „Romani, quæ solennia testamentorum adornarent, octa-
 „vam

nec servus nec foemina possit esse testis, nec ullus alius,
cuma

vam omiserit Justinianus, Gajus, Ulpianus, Paulus, Theophrastus & omnes antiquitatum conservatores diligentissimi, ex qua taciturnitate omnino ad rei absentiam concludere possumus. Quare.

Quid significet antestari probatur.

Obs. II. Antestari & antestatus vocabulum non semper exprimere personam, quæ testes admonet, sed sæpenumero ipsum testem, rectissime observat Polletus Hist. Fori Rom. Lib. 5. c. 1. adde & quæ habet L. 2. c. 1. nec non Taubmannus in not. ad Plaut. in Curcul. Act. V. Sc. 21. v. 17. & ita explicari vult etiam locus quem ex Prisciani l. 8. allegant, qui ex Livio affirmat: *impuberem libripendem esse non posse neque antestari*, hoc est testem agere, sed desidero hunc locum in ipso Livio.

Non semper antestatus fuit persona separata.

Obs. III. Non in omnibus solennibus actibus adhibitum fuisse antestatum, qui testes advocaret, ita in in jus vocatione ipse actor testes admonebat vid. Hor. Lib. 1. Sat. 9. in fin.

Casu venit obvius illi

Adversarius, Et, quo tu turpissime? magna

Exclamat voce, & licet antestari? Ego vero

Oppono auriculam. Rapit in jus.

Ubi Adversarius ipse Horatium in testem vocat & deinde auriculam tangit, atque in jus rapit, quicquid ad hunc locum somniat Aeron. &c. clarior locus est apud Plaut. in Perf. Act. IV. Sc. IX. §. 10. ubi Saturio Dordalum ita alloquitur.

SA. Age ambula in jus leno. Do, quid me in jus vocas?

SA. Illi apud Praetorem dicam, sed ego in jus voco?

Do. Nonne antestaris? SA. Tuam? ego causa carnifex,

Cuiusvis mortali libero aureis atheram?

Obs. IV. In testamentis in specie nullum fuisse adhibitum antestatum vel exinde patet, quia antestati officium erat,

ut

cum quo testamenti factio non esset, §. 6. J. de Testam. ordin.

ut testium fidem, tacta auricula, obtestaretur, hoc autem officio in testamentis ipse testatorungebatur his verbis, uti patet ex *Vlp. Fragm. Tit. 10. §. 9.* Hæc uti his tabulis cerisve scripta sunt, ita do, ita lego, ita testor, itaque VOS Quirites TESTIMONIUM PRAEBI TOTE. Eodem & redit Paulli effatum *Rec. Sent. Lib. 3. tit. 4. §. 4.* Coecur testamentum facere potest **QUIA ACCIRE POTEST ADHIBITOS TESTES, & AUDIRE SIBI TESTIMONIUM PERHIBENTES.** Unde hodiernum certioratio testium est necessaria, licet aliud ob negotium sint præsentis *L. 21. §. 2. x. qui test. fac. poss.*

In testamentis ipse testator est antecessor.

Obi. V. Alteram dissentientis rationem, vix tantam esse ut refutetur, quis non videt? Certo enim certius est, præteritorem nil sine ratione & casu quasi excogitasse, sed ubi vis juris Romani pristini imagines exprellisse, ne in se minus concitaret P. R. qui tam sancte libertatem coleret; per consequens si quaeritur quidnam prætor representaverit hoc numero, recurrendum est ad primum fontem, unde quo disputamus. Nec dominus dissentiens sibi persuadere se solum tam lynceis pollere oculis ut solus videret §. 2. & 3. J. de test. ordin.

Obi. VI. Quod ad ultimam rationem dissentientis attinet, in qua alia producit negotia, quæ VII. testes desiderant & cum testamentis per æs & libram nullum habent commercium, facillima est responsio. Nego scilicet 1) quod emancipatio & divortium nil commercii habeant cum testamentis per æs & libram, in hisce scilicet Testamentis, ita rem exponente *Vlp. Frag. Tit. X. §. 9.* duæ res agebantur, familiae nempe emancipatio & nuncupatio testamenti. Eatenus igitur aliquid commercii inter se habent, quatenus emancipatio in hisce omnibus negotiis suscipitur.

ordin. & quid per testamenti factionem *b. s.* intelligatur.
cum

tur. Emancipatio enim quædam mancipationis species erat, *Gajus in 7. L. 1. tit. 6. §. 4.* ut & divortium, sicuti discimus ex *Festo* voce: *remancipatam*. Imo 2) ostendi ex ipsis LL. potest, quod septem testes enati sint in hisce negotiis ex V. testibus civibus R. libripende & antestato. De emancipatione res plana est ob *Gaji c. locum* ubi hæc: *Quæ tamen mancipatio solebat ante præsidem fieri, modo ante curiam faciendâ est, ubi V. testes cives R. in præsentem erant, & pro illo qui libripens adpellabatur, i. e. stateram tenens, & qui antestatus adpellatur alii duo, ut septem testium numerus impleatur.* De divortiis res tam clara non est, *l. 9. π. de divorti.* & *repud.* saltim dicit: *Nullum divortium ratum est, nisi septem civibus, Rom. puberibus adhibitis*: Nullum tamen dubium est, quin *Augustus*, qui primus ita de divortiis sanxit, ante oculos habuerit antiquum modum contrahendi nuptias per æs & libram easque dissolvendi per remancipationes. Testatur enim *Suet. in ejus vita c. 34.* quod antiquiores divortendi modos, qui absque omni solemnitate fierent, quales recenset. *L. 2. π. eod.* sustulerit, hinc procul dubio talem revocavit, qui cum analogia rituum Civ. R. proxime convenit, nullum namque olim negotium ferme sine mancipationibus suscipiebatur,

„Transgredimur tandem ad alterum absurdum supra ab initio
„hujus notæ(c) pro positum, quod dissentiens ex nostra hypo-
„pothesi extricat: Nempe absurde adstrui caussatur quod
„V. testes in testamentis per æs & libram P. R. repræsentaf-
„sent, idque probat rationibus sequentibus. 1) ostendit P. R.
„non in quinque sed sex classes fuisse distributum. 2) de-
„monstrare conatur testamenta Romanos condidisse in cu-
„riatis comitiis, neutiquam vero in centuriatis, idque sequenti-
„bus colorare annitur a) quia testamenta jam Anci Mar-
cii

cum nec activa, nec passiva, nec utraque simul intelli-

B 3

gi

„cii regis & ita circiter Centum annos antequam Servius
 „Tullius in classes divisisset P. R. b) quia alias sequeretur,
 „Quirites intra urbem testari non potuisse c) testamenta
 „iisdem comitiis conderentur, quibus & sacrorum dete-
 „stationes fierent. d) Centuriata magis solennia curiata
 „ad privatorum causas aptiora videantur e) comitia in
 „genere posita magis curiata quam centuriata significant.
 „Hinc concludit ergo XXX. testes in testamentis essent
 „adhibendi. 3) Tertia ratio pro adstruendo altero absur-
 „do est, in testamentis per aēs & libram V. testes ideo
 „adhibitos esse, quia mancipatio accessisset, absurdum au-
 „tem esse in omnibus mancipationibus V. testes P. R. re-
 „praesentasse, cum mancipationes non publice coram po-
 „pulo, sed privatim factae sint. 4) In aliis quoque nego-
 „tiis numerus testium quinquenarius adhibitus sit v. gr.
 „si actum sit de partu monstruoso exponendo, idque jam
 „sub Romulo obtinuerit.

Obs. VII. Ad primam rationem, quae ex Vinnio hausta est,
 plures jam responderunt, hinc lubens eam praetermitto,
 in primis cum ipse dissentiens siculneam eam esse conce-
 dat, dum fatetur ad Classem VI. pertinuisse proletarios,
 qui censa, capite, suffragioque carebant, nulloque erant
 numero.

Obs. VIII. Majorem attentionem meretur alterum adsertum,
 quo adstruitur, testamenta condita fuisse in curiatis co-
 mitiis ubi populus R. XXX. in classes distribuebatur, pri-
 ma hujus adserti probatio desumitur ex temporibus Anci
 Marcii, ubi testamentum condebatur supra Obs. II. Lit. b.)
 enumeratum & ita C. ferme ante annos quam Servius
 Tullius P. R. in classes divideret. Sed fingamus, ex isto
 loco Plutarchi testamentum posse erui, quis autem statim
 exinde colliget, ergo hoc testamentum in comitiis est
 pro-

gi possit, semper obstante femina. Ita ipsi Romani so-
len-

*Ab initio tes-
tamenta in
comitiis non
sunt condita.*

prolatum. Scimus, omnes gentes, paucis exceptis, vid.
Obs. II. in fin. testamenta condidisse, ergo concludet etiam
Dominus dissentiens, in comitiis sunt facta! Quis ignorat,
testamentum Darii Perfarum regis antiquissimum sane tem-
poribus factum. *Just. L. 5. c. 11. Alexandri M. de quo Cypri-
anus L. 10. c. 10. Attili apud Just. L. 36. c. 4. & Ptolemæi
Apionis, Appian. in fin. Mithrid. & Just. L. 39. c. 5.* Quis au-
tem hæc omnia in comitiis esse facta defendet. Excipiet
forsitan Dn. Dissentiens, sed hæc non sunt Romana, loqui-
mur de testamentis Romanis. Scio hæc non esse Romana,
scio etiam, quod Romana gens ex variis gentibus collecta
sit, & ita ab aliis gentibus ad hanc Romanam concludere fas
sit, adde & Obs. II. Deinde notandum, quod moriens
testamento heredem instituerit Laurentiam, qua ratione
autem adstrui poterit, ut moriens comitia frequentaret,
aut ut morientis causa comitia instituta sint, cum ipse dis-
sentiens concedat testamentorum causa nulla comitia se-
parata fuisse instituta. Tandem meretricem instituit, sed
P. R. turpem personam tanti aestimasse ut ideo comitia
protraheret credibile non est. Hinc ita argumen-
tor, ut ab initio nulla testandi ratio sit præscripta, sed quilibet
vel pro more proprio, aut ad exemplum plerorumque
testamenta scripserit donec ævo Servii Tullii certus æque
ac determinatus modus fuerit excogitatus. Romulus
enim publicas ordinabat res, ut Roma formam indueret
Reipubl. ordinata. Numa Sacra constituebat, Tullus
Hostilius bella curabat, Ancus Marcius in dilatandis fini-
bus occupatus erat, Priscus Tarquinius curam ludorum
gerebat, donec Servus Tullius res privatorum ordi-
naret.

Obs. IX. Ex secunda ratione Dn. Dissipientis nihil absurdi
fuit

lenitatibus erant obruti, ut nemo auderet testamen-
tum

fluit, quænam absurditas? Cives intra pomeria testari non possunt? nec LL. sancire poterant olim intra mœnia. Nec hodie v. g. domi condere possunt milites testamen- ta in procinctu &c.

Obs. X. Tertia ratio stringentior videtur, quæ serio adseve- rat testamenta iisdem comitiis esse composita, in quibus *Explicatur locus Gellii,*

17c sacrorum detestationes fierent. Sed ex loco Gellii XV. 27. nil extricabunt adversarii. Citatus enim auctor in genere loquitur de comitiis calatis, quod pro collegio Pontificum habeantur, aut regis sacrorum aut flaminum inaugurandorum gratia, dein pergit: *eorum autem alia esse curiata, alia centuriata:* & paulo post ita: *iisdem comitiis, quæ calata adpellari diximus, & Sacrorum detestatio & testamenta fieri solebant.* Vbi vis generaliter loquitur de calatis comitiis nec distinguit, hinc ex hoc loco nemo extricabit facile ad quodnam genus comitiorum aut Sacra aut testamenta pertinuerint. Et si vel maxime concedatur sacrorum detestaciones ad curiata pertinuisse comitia, tamen explicari potest Gellius ut sacrorum detestatio ad curiata, testamenta ad centuriata pertineant; ita enim verba ejus se habent: *Curiata per litorem curiatim calari i. e. convocari, centuriata per cornicem;* tunc rem sequentibus prosequitur: *iisdem comitiis, quæ calata adpellari diximus & sacrorum detestatio & testamenta fieri solebant,* quare colligo, eodem ordine Gellium pergere, quo ceperat, scil. prius membrum ad curiata, posterius ad centuriata comitia refert.

1a

Obs. XI. Quarta ratio satis futilis, si quis vult Jctos consumatissimos reprehendere. Putat scil. dissentiens, Centuriata nimis solennia fuisse, quam ut causas privatas concernerent, per consequens testamenta ad curiata comitia potius releganda sint, quæ causas privatas tractaverint. Sed quis nescit testamenta inter res publici ju-
ris

tum legitimum & sine vitio scribere seu facere: teste Cicerone de Orat. c. 2. §. 6. Scævola ludente: nam si nullum testamentum erit rite factum, nisi quod tu scripseris omnes

ris relata esse apud Romanos L. 3. π. qui test. cond. poss. & hoc adeo verum est, ut ne pater tanquam privatus, filio, cui LL. publ. hoc jus testandi non concessum est, illud permittere possit L. 6. π. ed. nec Patronus liberto L. 47. §. 2. de bon. libert. add. & L. 1. π. ad L. falcid. Ceterum acceptamus LL. in centuriatis comitiis esse conditas, hinc & ibidem LL. abrogationes conditas fuisse necessum est. Demum adferitur quod absoluteposito comitiorum vocabulo, curiata intelligantur; sed hujus adferri fallitatem confutant loca Gellii citata Obs. X. ex quibus satis superque patet, vocabulum comitiorum æqualiter competere & curiatis & centuriatis, id quod etiam ex Livii libro V. circa finem discimus.

Obs. XII. Progredimur ad tertiam rationem s. argumentationem, quam dissentientes adducunt. Scil. non ideo V. Testes esse adhibitos, quia testamentum conderetur, sed quia intra testandum mancipatio procederet, absurdum autem esse omnibus in mancipationibus testes presentasse P. R. inprimis cum mancipationes non publ. sed privatim factæ sint. Hac in re varia monenda veniunt 1) dubium est an V. testes in hac nostra materia ad mancipationem an ad testamentum pertinuerint; non enim sequitur, ad hunc actum V. testes requiruntur, ergo non ad alterum, inprimis cum 2) nemo testis in testamento esse possit, qui non comitiorum fuerit capax 3) fingamus propter solam mancipationem V. testes fuisse adhibitos, inde tamen nil absurdi fluit, si statuamus, ideo V. testes fuisse adhibitos, qui P. R. representarent, licet etiam cum dissentiente ponamus, quod tamen non concedimus, man-

omnes ad te cives cum tabulis venimus omnium tu scribes
unus & vid. l. 88. §. 17. v. de legat. 2.

§. II.

Ex antecedenti §bo facile perspicendum est, quod
testamentum publicum, principi oblatum, sit noviter in-
troduc-tum, novioribusque temporibus, actis etiam te-
stamentum insinuare permissum sit. Imo denique
numerus testium ad paucos redactus est ita : ut pater
inter liberos, interveniente scriptura, plane non opus ha-
beat testibus, it. Milites; rustici. Majores nostri plane
ignorabant testamenti factionem, imo abhorrebant
namque Tacitus testis omni exceptioni major c. 20. aure-
libelli demoribus Germanorum clare ac definite enarrat.

Quodcumq; testam
m. p. r. i. u. l. l. g. h. b. t. u. m.
N. u. m. q. u. i. n. q. u. i. d. e. t.
A. t. e. s. t. a. m. e. n. t. a. t. e. s.
i. t. u. l. l. i. a. q. u. i. n. t. t. e. s.
E. h. a. e. t. e. s. t. a. m. e. n. t. a.
q. u. i. n. t. t. e. s. t. e. s.

C

he-

mancipationes in comitiis factas non esse, ut actibus ma-
jor firmitas majorque sollemnitas conciliaretur. 4) Neke-
gamus, quod omnes mancipationes non publice sed pri-
vatim sint factae, hoc enim dissentientis adfertum vel un-
ca emancipatio, cetera ut taceam, destruit.

Obs. XIII. Ultima dissentientis ratio est, quod in aliis quo-
que negotiis V. testes sint adhibiti, v. g. si actum sit de
partu monstroso exponendo, id quod & Romuli tempo-
ribus obtinuerit. Sed respondeo, ante Servii Tullii tem-
pora numerus testium non fuit constans, nunc enim
plures nunc pauciores quam V. adhibebantur, sed post
haec tempora uniformis numerus quinquenarius testium
est demonstrandus, ex rationibus Obs. praec. propositis.
Nec facile dominus dissentiens demonstrabit quod Nu-
merus V. testium in hoc negotio a Romulo originem
traxerit.

L. p. e. n. t. e. t. e. s.
m. i. t. e. s. t. e. s.
L. p. e. n. t. e. t. e. s.
L. p. e. n. t. e. t. e. s.
L. p. e. n. t. e. t. e. s.

hæredes sui cuique libri, & nullum testamentum. Imo si evolvas legum Saxonicarum documentum, scilicet das Sächsishe L-Recht *lib. 1. c. 34.* Sine hæredum ab intestato consensu ultimæ voluntati nullus locus, vis nulla; conspirat Speculum Suevicum *c. 307.* hat er Erben die vorsehren/ (verwehren) Neque mortis causa donari fas erat, nec ulla unquam donatio erat rata, nisi donator specimen edidisset rectæ ac integræ valerudinis vel durch dem Vortritt eines Hängst-Pferdes vel durch Zudung eines Schwerdes / vel denique durch Pflugung eines Morgen Landes / quorsum loca pertinent, in Sächsischen Weichbild *Art. 20 & 30.* atque *65.* Hæc tota quidem testamentorum solennitas foro nostro migravit, usus tamen postea fori, quædam mutavit, & mirum est, cur Germani, qui tamen sedem Romanam multa veneratione colebant, & decreta pontificum citius, quam jus civile Justinianicum, receperant, à jure Canonico recesserint & paucis saltem in locis, v. g. in Thuringia, permittatur testari coram parcho & duobus testibus; saltem favor piarum causarum obtinuit, ut jus Canonicum hac in parte sancte colatur. Novum nobis præber exemplum testamentum tempore pestis conditum, in quo Germani, vel potius usus practicus, simplicitatem juris postliminio quasi reduxerunt. Hinc à re alienum esse non puto, si de hoc testamento exercitii gratia in hac dissertatione pauca faciam verba.

§. III.

Ipsum testamentum, quo de agimus est testamentum minus

minus solenne, quod quis, tempore pestis, secundum privilegia, pestis causa data, & concessa, condit ac ordinat. Quid testamentum alias in genere sit, est notissimum; in quibus autem privilegia consistant, ex sequentibus patebit; quare explicationi descriptionis non diu immorandum esse puto. Pestis autem ipsius cum latissima sit significatio, & saepe pro omni morbo epidemio sumatur, tum hic intellectam volumus sensu absoluto litem illam, febremque maxime acutam & malignam, quæ bubonibus, carbunculis, & anthracibus, petechiisque stipata, cum subita virium omnium, sine causa manifesta, prostratione, aliorumque immanium concursu Symptomatum vi contagionis oritur, & serpit, & in complures cum magna strage grassandi vim habet. Atque hic quidem summus est febrium malignarum, pestilentiumque, id est, quæ anthraces habent, & bubones, & plures cum vitæ periculo summo adoriuntur, gradus, & ipse, cum certissima intereccionem, ob vim summam contagii maxime maligni, est conjunctus. De contagio illud saltem hic dicere attinet, quod pestilens sit, nec oriri nec propagari ab aëre, adjuvari tamen ab ejus constitutionibus posse; contrahi autem vel per fomitem, i. e. corpora præsertim villosa, oleosa &c. vel per immediarum contactum. Quare hac ratione inter signa pestis aut febris pestilentis præcipua pertinet, quæ præter alia esse, suspicionemque morbi ejusmodi habere possunt, 1.) si plures eodem loco, nil tale timente, dictis affecti symptomatibus, intra horas 24. ad diem quartum, septimumque, qui duo generatim termini sunt

C 2

febri-

februm omnium acutissimarum lethaliumque & peracutarum, quarum illæ cum internecone, hæ cum vitæ periculo inuadunt, pereant. Præsertim 2.) si illis, qui perierunt, multa intercesserit consuetudo, adeoque contagium contractum sit, vel per communicationem fomitis cuiusdam, ut dictum, vel immediato contactu, non ab aère, quod fieri non potest, ut experientia docet, qua constat, inter alia omnes illas pestes, quæ in Europa grassatæ sunt semper ex oriente, Constantinopoli, Asiaque minori, quam hodie Natoliam vocant, finitimisque regionibus, itemque locis Africa armoricis, Algaria, Tuneto, Tripoli, ad nos pervenisse. Illis enim locis endemia fere, est pestis, i. e. ex victu, vivendi genere impuro, morbisque sporadibus, in tanta hominum copia sævientibus existit; quod hodie Turcas reddidit prudentiores, qui, quoties magis solito exacerbatur, consuetudine abstinere conservanturque, ne de indictiva statione quatuordecim dierum quam Galli Quarentaine vocant, Venetorum aliorumque, qui nunc hos imitantur, dicam. Deinde quoque eadem experientia docuit, servari locos, sæpius ne quarta quidem lapidis parte a locis infectis distantes, qui aditu ad se aliis interdixerunt, & omni consuetudine, quocumque modo fieri possit, abstinerunt tamen 3.) si v. c. vel post immediatum cum homine suspecto, quod ex circumstantiis affectuque, etiamsi celaverit, facile perspicitur, commercium, vel post adhibuit fomitem pestiferum, vel ex loco suspecto transmissum, i. etiam a longis retro annis, quibus pestis grassata est, asservato, adhibitoque, quod ex effectu cognoscitur, talia oriuntur. Quæ objici posse videntur facile inde dilui possunt: a.)

Con-

Contagium, cuius nec naturam nec ortum, sed signa, effectusque hic exponi attinuit, esse aliud majus, aliud minus mitiusque. β.) Contagium omne, cum in genere sit communicatio quædam extrinsecus facta, materiæ morbificæ, quanquam ratione activitatis suæ summe effectivum, semper tamen ratione receptivitatis, i. e. corporum opportunorum magisque vel minus dispositorum agere. γ.) Si, quod nemo negare potest, posteaque diceretur, nuncupativa testamenta valent in aliis morbis peracutis acutisque & exanthematicis, malignis, v. g. febre petechiali, purpura maligna, variolis malignis, febre hungarica, multo magis in febre pestilentiali, ipsaque peste, summis illis omnium morborum acutorum & exanthematicorum malignorum gradibus, id fieri debet,

§. IV.

Cum solennitas septem testium de forma substantiali dicatur, & jus civile a jure in testamentorum confectione requisitis nihil remittit, atque regula generali tamdiu inhærendum, donec ejus exceptio demonstratur & probetur L. 5. π. de probat. l. 4. π. de hered. Inst. omnino quæstio oritur: an hic exceptio a regula sit, illaque probari possit?

§. V.

Jus Civile præcise septem testes requirit, & con-
fociationem tantum remittit, nempe possunt tantum-
modo bini advocari l. 8. C. de Testam. l. 28. C. de Test. HAR-
PRECHT ad d. §. 3. n. 36. seqq. quod igitur non mutatum

*Quodcumque su-
 omne testificatio
 necessitas est
 non est validum
 quod est in tempore
 sed si suscipere
 et est concludere*

C 3

*Nov. l. 8. C. de Testam. quia in grave est duorum iudicio totam de fundi
 hereditatem solum l. 2. ff. de aqua et aqua pluviali accendi l. 4. §. g. g. d. n.
 de leui. ff. de ad litem §. cum est l. X. de Testam. hoc in v. Titia in rem subiecti
 Temporalis Testam. requisitum habet in hoc articulo et hinc. Titia in rem subiecti
 confidendum habet, ubi multa in se continent, nemora et vineas etc.*

menta nuncupativa, quia expeditius fieri possunt, condi solere comperimus, etsi alias jure communi nulla necessitate obstante modus per scripturam testandi utilior turtiorque habeatur, *Vin. ad §. 14. J. de Testam. n. 3.* Nempe si testator nolit, vel non possit scriptis testari, peste forte jam obreptus & summo vitæ periculo decumbens gravissimisque actus symptomatibus. Nam malum hoc cum cursum suum velocissime soleat absolvere, quid facilius, quam ut in præsentia quorundam testium dubius vel tribus verbis veluti: *Ticius heres esto l. 1. §. 3. n. de hered. instit. heredem suum nuncuper.*

§. VII.

Quia propter periculum imminens a regulis juris receditur. Pestem autem tale periculum, & proinde omni modo, ne per contagionem latius serpat amputandam esse & talem metum, qui in constantissimum virum cadere possit, incutere certum est. Quinimo in loco pestis manere aut eundem intrare est tentare Deum, qua propter necesse eriam est, cum pestis nominatim illud licitum faciat, quod alioquin illicitum, ut propter eam regulas juris transgredi & numerum testium minuere liceat. Quemadmodum enim inter arma silent leges, sic etiam in militia & vi pestilentiali leges conquirecere necesse est, & pestilentiali gladio cæsum & vulneratum quaque ratione testari sufficit, cum pestis & belli tempus æquiparentur. Multo igitur cautius hic agendum & solennitates istæ rigorosæ, in minus solenni præsertim dispositione, non tam stricte observandæ sed

sed potius ad jus Naturale & jus Gentium, ubi duo etiam testes sufficiunt, recurrendum erit.

§. VIII.

Ejusmodi modo non solum in Camera Imperiali in causa Johann Jülich's contra Philipp Erlebach & consortes 1. Jul. 1540. sed etiam in summo Saxonico provocationum senatu judicatum fuit *Const. 4. p. 3. & J. Mund. Conf. 21. V. II.* Non ergo video cur tam anxie solennitates civiles requiramus; cum & hic de voluntate minus solenni, ubi solennitas acquiescit, quæstio habeatur. *Bald. conf. 284.* Quia & testamentum patris inter liberos factum, nec duorum testium fide firmatum, valet *l. 21. §. 1. Cod. de Testam.* voluntas militis quocunque modo prolata subsistit *pr. J. de mil. test. milit.* elogium supremum piis causis factum, & duobus testibus assertum, sustinetur, sic etiam satisfactum censetur testamento tempore pestis condito duobus testibus.

§. IX.

Si quidem in omnibus negotiis humanis lex necessitatis suprema est, & a nullis solennitatibus regitur *l. 23. l. 49. ff. famil. hæciscund* quidni etiam hoc casu, cum suprema testantium vota, omni favore complectenda, plenius explicanda, & conservanda, sint *§. 5. Inst. de legat.*

§. X.

Tandem hæc sententia, quod duo etiam testes sufficiant, magna æquitate nititur, & in consulendo sequenda.

da. *Jafon in l. fin. n. 5. Cod. de Testam. Const. 4. P. 3.* sæpius hætenus allegata, fat claris verbis decifum, ut nempe fufficiat, fi coram duobus, vel tribus teftibus teftamentum tempore peftis condatur ac ordinetur, quod hodie ufu receptum eft, & alia lege hætenus nihil conftitutum. Plura præjudicia videas velim apud *B. Carpz. ibid.* Omnes enim ac finguli mortem & mortis periculum timent, ac abhorrent, & proinde, quantum in fe eft, ut mortem effugiant, operam adhibere debent: unde non immerito, non folum a fingularibus, iisque magni nominis & eruditionis Jctis, fed & a fupremis Collegiis, in quibus affeffores jus dicunt, Camera puta, fupmo Senatui Saxonico provocationum sæpius ita pronunciatum, evol: *Mund. Conf. 21. V. II.* quin etiam a laudatiffimis Juridicis facultatibus & Collegiis Lipfienf. Vitembergenf. aliis comprobata & ufu recepta eft, ut non immerito; etiam extra Saxoniam, pro lege non fcripta, l. propter confenfum tacitum, habenda fit. adde omnino *Gail. Obf. L. 2. O. 118. n. 18.*

§. XIII.

Supereft adhuc ea quæftio, an etiam rogari debeant teftes ad teftamentum tempore peftis conditum? fufficiunt etiam non rogati *Carpz. p. 3. Conf. 4. def. 8.* modo fint animo & corpore præfentes, ut omnis fallaciæ & fraudis fufpicio eo magis evitetur, teftes teftatorem videre & audire debent *Carpz. p. 3. c. 4. d. 10.* addatur & §. 7. *diff. bujus.* Valet tanquam minus folenne etiam poft morbum in perpetuum *Carpz. p. 3. c. 4. def. 5.* aliis-

D

que

que in locis. *Berg. in Oecon. l. 4. n. 5. §. 7.* ejusmodi testamentum non intra annum tantum sed in perpetuum valere *arg. l. 1. Cod. de Testam.* quæ sententia in foro nostro recepta est. Ut enim in testamento ad pias causas, adde *Stryk. Cant. test. c. 12.* in ultima item voluntate patris inter liberos, *Stryk. c. l. c. 10.* alioque quovis testamento, ratione solennitatum imperfecto, necesse non est, testes solenniter rogare, ita etiam in testamento tempore pestilentiae confecto solennitas ista testes, rogandi remissa est.

§. XIV.

Jure civili Romano ad hoc testimonium quod requiri nequeant mulieres, ex *l. 8. Cod. de Testam.* clare apparet. Sed Secundum Jus Saxonicum alia est quæstio. Nam eas omnino & salvo jure admitti censeo, propterea, quod mulierum testimonium nec jure gentium neque in causis judiciariis reprobatur *l. 20. §. 6. de Testam. l. 18. n. de Testib.* Sequitur, quod etiam in hac materia secundum nostra jura testimonium mulierum admitti debeat; quæ sententia non solum pluribus placuit, sed etiam apud nos usu recepta *Berlich. P. 3. Con. 5. n. 27. & seqq. Carpz. P. 3. c. 4. d. 6.*

§. XVI.

Ut vero quis testamentum jure privilegii propter pestem condere possit, non ipsius sufficit propositum & voluntas, sed requiritur, ut etiam eo tempore grafsetur

fetur pestis. Duæ hic adsunt potissimum causæ privilegii, acumen morbi, citissime & cum internecone decurrentis. Adeoque validum est testamentum, si domus testatoris infecta est, & requiritur, ut pestis sit in ipsa domo præcise testatoris, & plerisque in locis, in primis in Saxonia hoc servatur *Const. El. 4. p. 3.* Non tamen hanc fovent sententiam Juri omnes, & ita dicunt, si ratione æquitatis progredi contendimus, non est necessaria, ut pestis grassetur. Nam licet quis tali rerum statu adhuc sanus sit, nec ædes infectas possideat; tamen difficile erit, imo vix fieri poterit, ut septem testes tam cito haberi, ut omnes solennitates scrupulosæ debito modo absolvi queant. Certum enim est, etiam inter incolumes in ejusmodi calamitate incredibilem esse aversationem ac suspicionem. Et quanquam quidam sunt habiles & actui testandi continue interesse non recusant, difficulter tamen eos reperies. Ac tandem, si tu ipse adhuc salvus, quis tibi injungere poterit, ut testibus infectis, aut tantum suspectis, si sani deficiant, utaris? Conferri etiam potest *Lauterbach Comp. Jur. pag. 503.* Si vero pestis levis & tantum remota loca, aut tamen non omnes occupaverit plateas, ita, ut pauci ea laborent homines, aut moriantur, ac testator in salubri habitat loco & platea, tunc procedere credo opinionem *B. Carpz. d. l.* præsertim ubi amplissimæ sunt civitates. Etenim lex *8. Cod. de Testam.* ut privilegio uti possim, plus non præsupponit, quam deterritionem testium, majorem atque contagionis casum, i. e. pestem magnam & vehementiorem, quæ fere omnes deterreret testes, quia autem & testes,

deterrentur, si ipse testator decumbit, aut ædes ipsius saltem infectæ, ex ejusdem legis ratione æquum esse videtur, ut quamvis levis regnet pestis, privilegio nihilominus locus esse debeat. Neque huic distinctioni verba Constitutionis Eleſt. Aug. repugnant. Generatim autem hæc omnia ex iis, quæ supra de peste dicta sunt, intelliguntur, ut etiam ea, quæ sequuntur.

§. XVII.

Quæritur nempe porro: an præciſe pestis requiratur. Respondetur: quod non. Satis enim est, si tantummodo similis adest morbus, si est infectio de persona in personam transiens, propter quos morbos contagiosos non facile numerus testium ordinarius cogi similesque solennitates juris civilis observari possunt, aut applicari queant. allegat. l. 8. Cod. de Testamentis. Quamquam nonnulli statuunt dictam legem, ne quidem de peste, sed tantum de morbo comitali sive caduco valere, von der Schwereu Noth oder bösen Staude / ut vulgo audire solet. Conf. D. Gottfr. ad l. 53. de Adil. Edict. Lit. R. qui uni ex testibus contingeret, esse interpretandam, sed menti ac verbis, quam inconvenienter, quilibet statim percipere potest. Verba enim, adversus timorem contagionis, quæ testes deterret, tam significantia sunt, ut haud aliter, quam de peste intelligi queant, appellatur enim pestis Contagium per excellentiam, quia omnes alios morbos velocissima contagione sua superat. Et quidem mirum, pestem aliquem adeo subito adoriri,
ne

id est hæc leg.
in tribus de
tione testium
lib. in d. b. h.
et

ne actui testandi interesse possit. Quod reliquum est videas quæso apud *Carpz. sepe alleg. C. 4. P. 3. d. 1. n. 4. & seqq.*

§. XVII

Exinde fluit: quod febres petechiales, die Fleck- Sieber omnino privilegium nostrum testandi admittant sicuti etiam hodie responderi solet Dn. Richter sup. all. l. ubi duo invenies responsa, plures quoque de hac re Dd. allegavit *Stryck. Cant. test. c. 11. §. 9.* Idem judicium erit de lue Venerea vulgo *Frangosen / & Dysenteria den Roth oder Durchlauff*; nam & hi morbi admodum sunt contagiosi, ac merum eos incurrere, nemo est, qui ignoret. Illius enim, ipsa *Const. El. Aug. 28. p. 4.* verba: *Jemand mit dem Frangosen oder andern Krankheiten / wissentlich und ohne vorhergehende Verwarnung vergiftet* &c. quod sit venenata ac aliquem inficere queat, memorat. Si quis vero sua culpa dictam luem sibi adscivit, sequitur quod privilegia non debeant esse præmia malorum.

§. XVII

Sufficiant hæc attulisse de Testamento tempore pestis condito privilegiato, imprimis cum otia nobis fecerit *Stryck. in Cantel. test. Cap. XI.* Neque amplius, quid restat, quam ut in fine Dissertationis nostræ debiram profiteamur

SOLI DEO GLORIAM.

V I R O
PRAENOBILISSIMO ATQVE DO-
CTISSIMO

IO. AVGVST. WEINLIGIO

S. P. D.

PRAESES

Reddo Tibi, Vir Prænobilissime,
Tuum industriæ specimen, ea-
dem forma, qua mihi tradidisti, nec
ausus sum verbum immutare, ne in-
terpolentur ea, quæ proprio Marte
elaborasti. Pace saltem Tua addidi
notas, quæ pro confirmanda Tua
opinione necessaria videbantur, im-
primis

SOLI DEO GLORIAM

primis cum haud ita pridem non ne-
mo eruditorum opiniones, quas &
tu sequeris, magno hiatu, evertere
conaretur. Gratulor Tibi de speci-
mine erudito, quod procul dubio
Musarum Patronos haud paucos. Ti-
bi conciliabit, mihi vero gratulor de
auditore tantis pollente ingenii atque
diligentiæ dotibus, de quibus non
nisi solida sperare possum. Va-
le mihi que fave. Vitember-
gæ d. VII. Novembr. Añ.
clō Io CC XXXIII.

ago vero gratias, quas prosum mente concipere maximas T. B. B.
s. R. p. d. n. b. amplius. p. ago habeoq. quod letitia mea dubia eru-
fissima exultatione et reprobatione s. R. dignatus. Prede me semper
emori hanc benignam in me voluntatem animo esse consequam,
et unquam contempserim, ut ingrati animi vitio accusari possim.
Ha vero T. E. huius prudentiae insignem atq. praecipuum orna-
mentum s. O. est. seruet, ac tueatur, quo dulcissime iuuenum
adversorum saluti consulere queas.

Res vero non humanitatem tuam V. S. Honorari. A. et d. s. p.
a. d. s. p. gravissime grato complector animo, qui pro more s. R.
dubia mea et utilissime et humanissime respondisti, eaque ma-
re, quo laetor, non defuisti. Vetus equidem et respectus mi-
est tuus in me praesentis animi et salior, sed tamen his tua
tuis corroboratus est, ut de candido T. V. in me affectu nullus du-
tare possim. Rege vero in eiusmodi affectu perseverare, et
a militiae T. V. dulcissimis fructibus carere nunquam pa-
re. Ego, quemadmodum adhaec fieri T. B. B. mutuum a morem
inificare nullo non tempore desinam, et quavis data occasione
tua mea T. B. B. praestabo. Quod reliquum est, ex animo precor,
et rogo, ut T. E. Deus in spem ac solatium T. V. amplissimi con-
sistimique parentis quam longissime seruet, tueatur.

WITTENBERG, (Diss.) 1733

ULB Halle

002 408 449

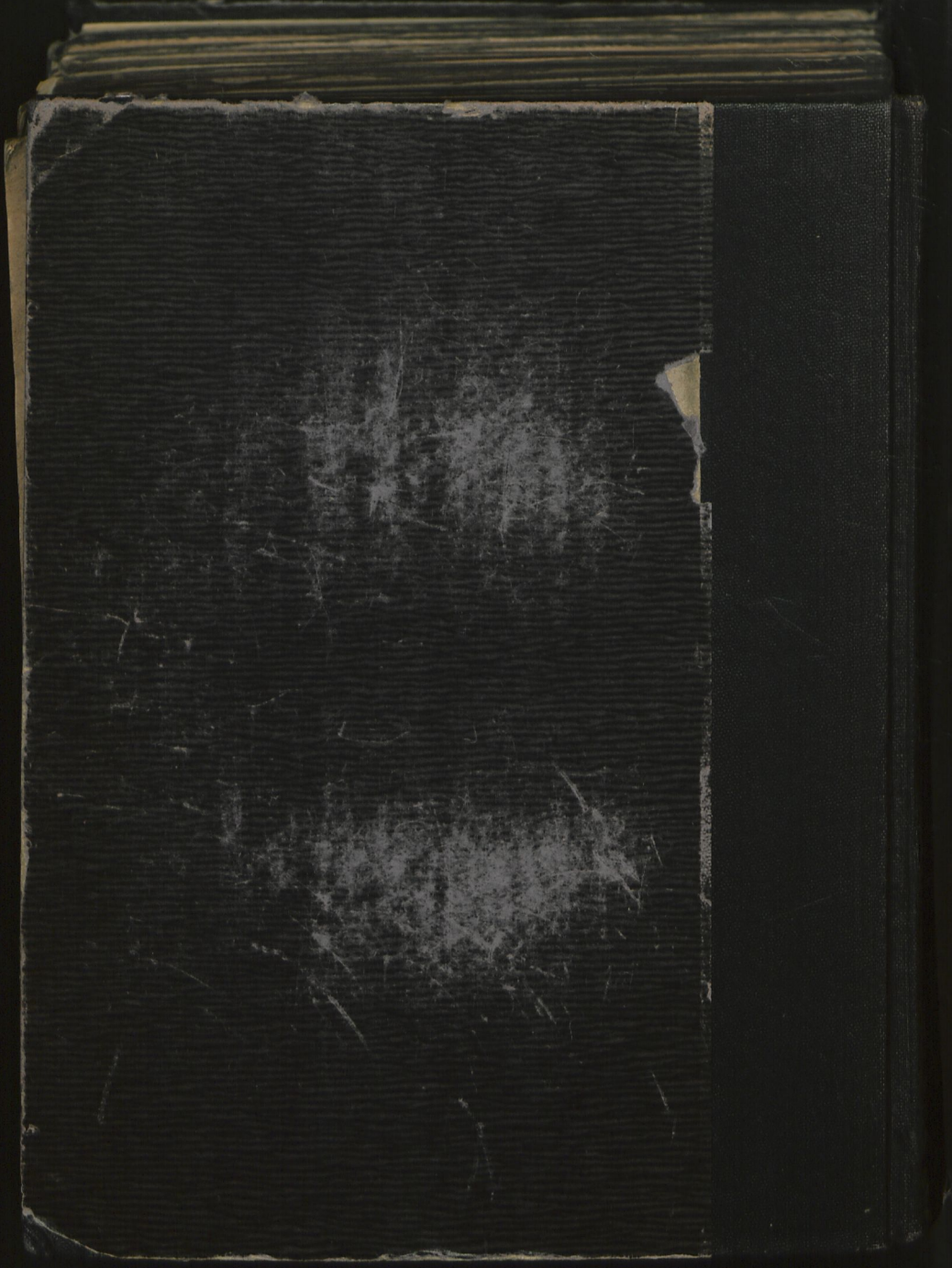
3

SB α

W. H. J. Schickelmeier + f

B.I.G.

Farbkarte #13

lxviii.
lxvi.
1733
21 32

DISSERTATIO JURIDICA
DE

TESTAMENTO
TEMPORE PE
STIS CONDITO

QVAM
L: JURISCONSULTORVM ORDINIS CONSENSV
AD DIEM VII. NOV. A. M DCCXXIII.

PRAESIDE

GOTTLIEB STURMIO

PH. ET J. V. D.

IN AVDITORIO JURIDICO
SVBMITTIT

AVCTOR ET RESPONDENS

JOANNES AVGVSTVS WEINLIGIVS
DRESD.

VITEMBERGAE

LITERIS SCHLOMACHIANIS

